

Strukturális változás és gazdasági növekedés

Valentinyi Ákos

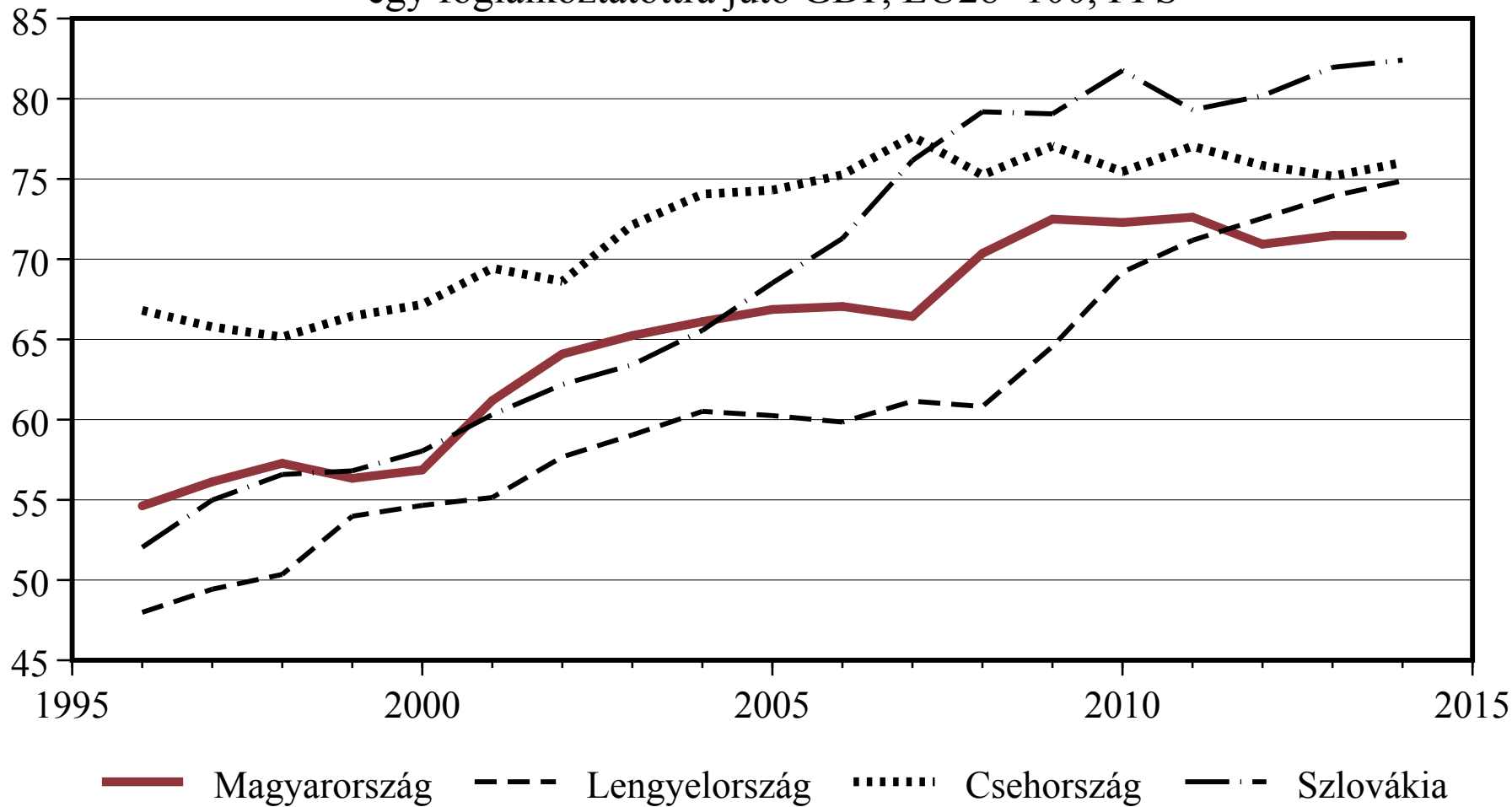
Cardiff University, MTA KRTK és CEPR

2015. november 4.

Bevezetés

A munkatermelékenység szintje a visegrádi országokban

egy foglalkoztatottra jutó GDP, EU28=100, PPS

Forrás: AMECO

Megfigyelés

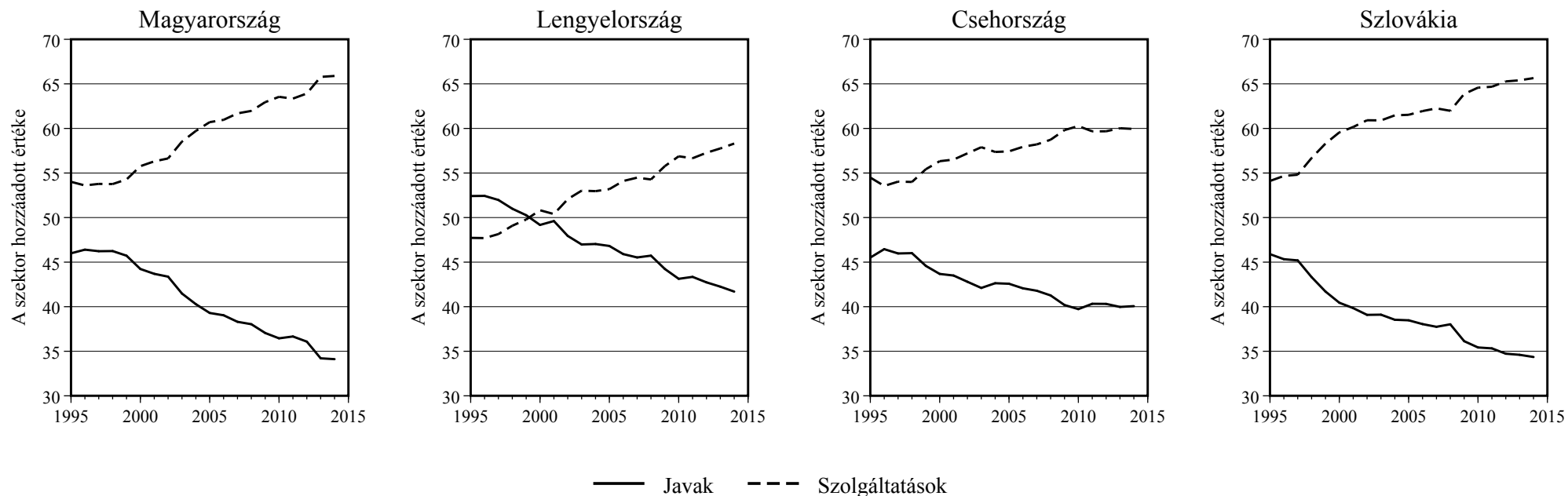
- A cseh és a magyar munkatermelékenység felzárkózása a 2000-es évek második felétől stagnál
- A szlovák és lengyel munkatermelékenység felzárkózása folyamatos

Kérdés

- Mennyiben magyarázhatja a különbséget a négy gazdaság strukturális változásának különbségei?

Strukturális átalakulás a visegrádi országokban

Nominális GDP=100

Source: EUROSTAT, EUKLEMS

A strukturális változásról általában

A strukturális átalakulást előidéző elvi tényezők

- **Jövedelemi hatás**

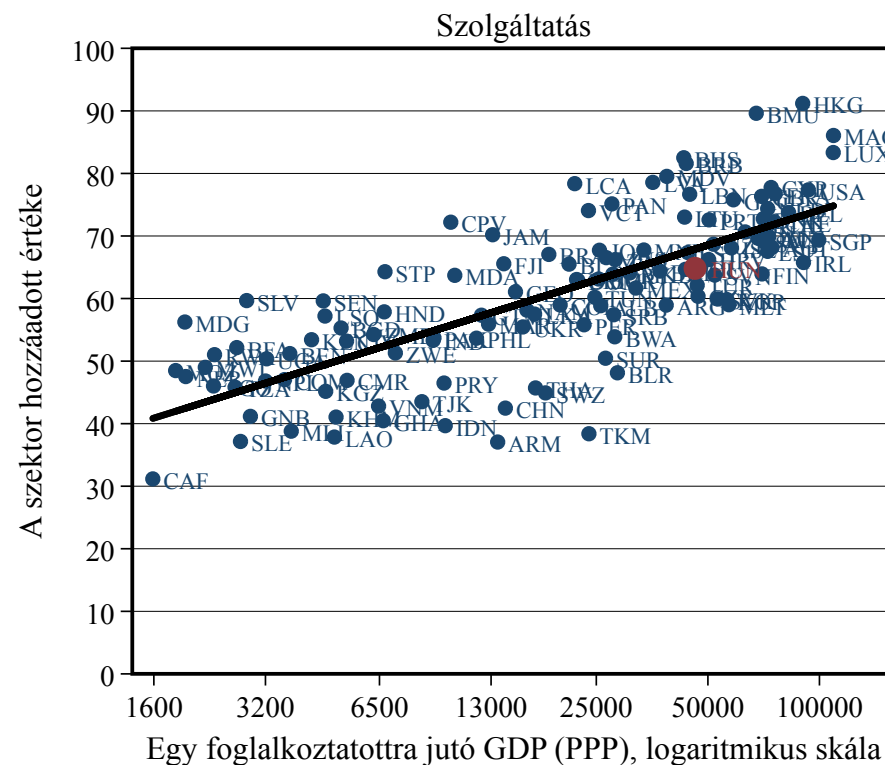
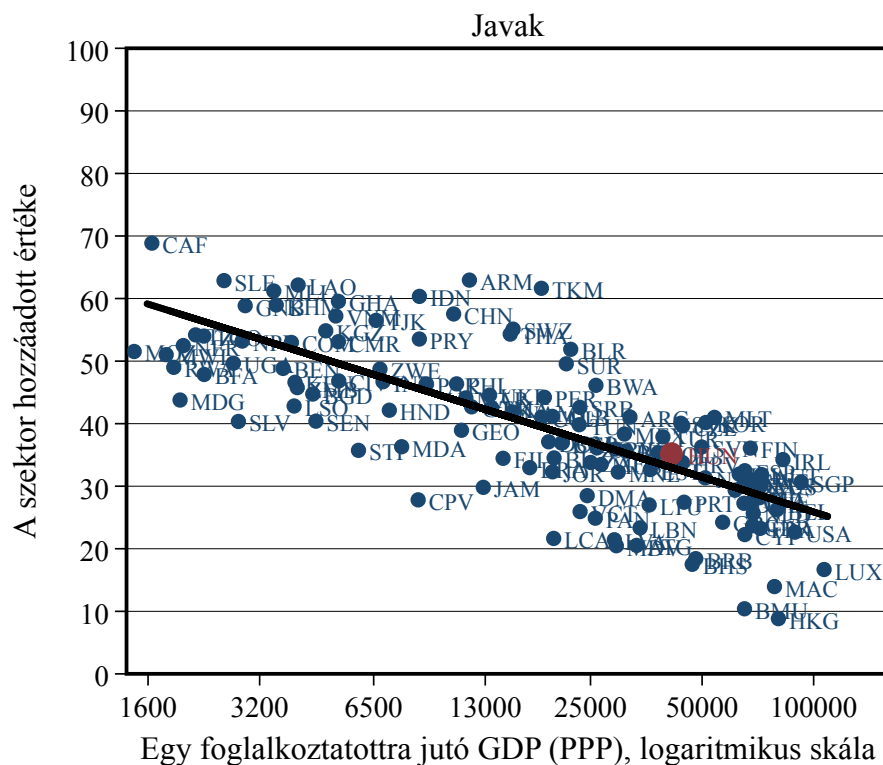
- A jövedelem növekedésével a háztartások jövedelmük kisebb részét költik javakra és nagyobb részét szolgáltatásokra

- **Árhatás**

- A gazdasági növekedéssel időben a javak ára csökken a szolgáltatásokhoz képest.
- Mivel a javak és szolgáltatások egymás kiegészítői a fogyasztásban, a háztartások a drágább szolgáltatásokból is többet fogyasztanak

Strukturális átalakulása és gazdasági fejlettség

Nominális GDP=100, 2001-2010 átlag, 121 ország

Forrás: Penn World Tables 8.1, World Development Indicators

- A javak részaránya nő a szolgáltatásoké csökken a fejlettséggel
- Ország specifikus tényezők is befolyásolják az arányokat

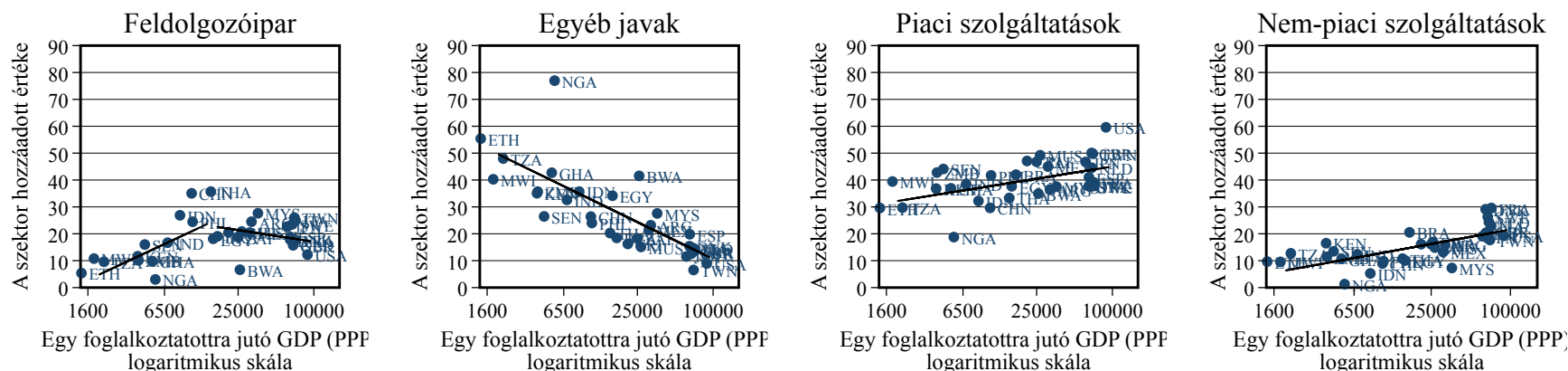

Strukturális változás és munkatermelékenység

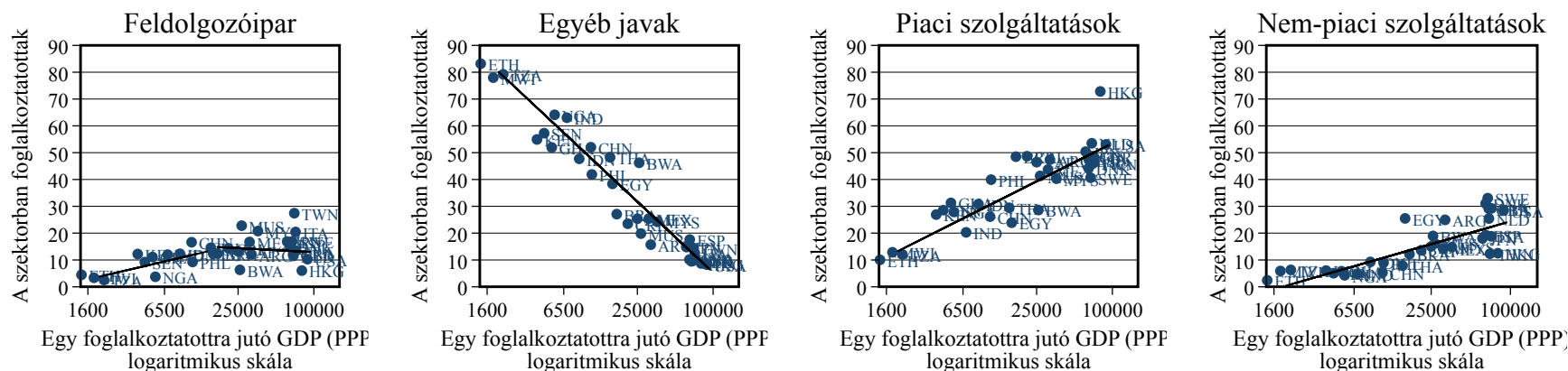
Strukturális átalakulása és gazdasági fejlettség

2001-2010 átlag, 33 ország

Hozzáadott érték alapján, nominális GDP=100

Foglalkoztatottak alapján, összes foglalkoztatott=100

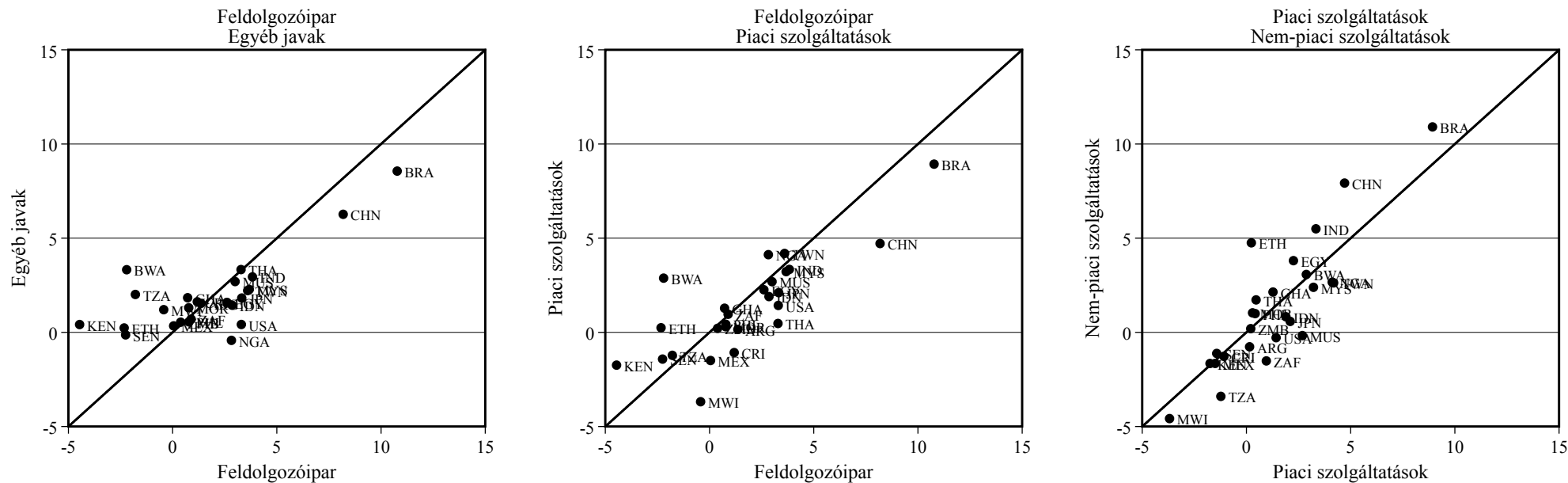

Forrás: Penn World Tables 8.1, 10-Sector Database, Groningen Growth and Development Centre.

- **Feldolgozóipar**
  - Részesedése tetőzik egy bizonyos jövedelem szintnél mind a GDP-ben mind a foglalkoztatásban, utána csökkent
- **Egyéb javak**
  - A GDP-ben való részesedése lassabban esik, mint a foglalkoztatásban
- **Piaci szolgáltatások**
  - A GDP-ben való részesedése lassabban nő, mint a foglalkoztatásban
- **Nem-piaci szolgáltatások**
  - A GDP-ben és a foglalkoztatásban való részesedése hasonló ütemben nő

A munkatermelékenység növekedési üteme

1980-2010 átlag

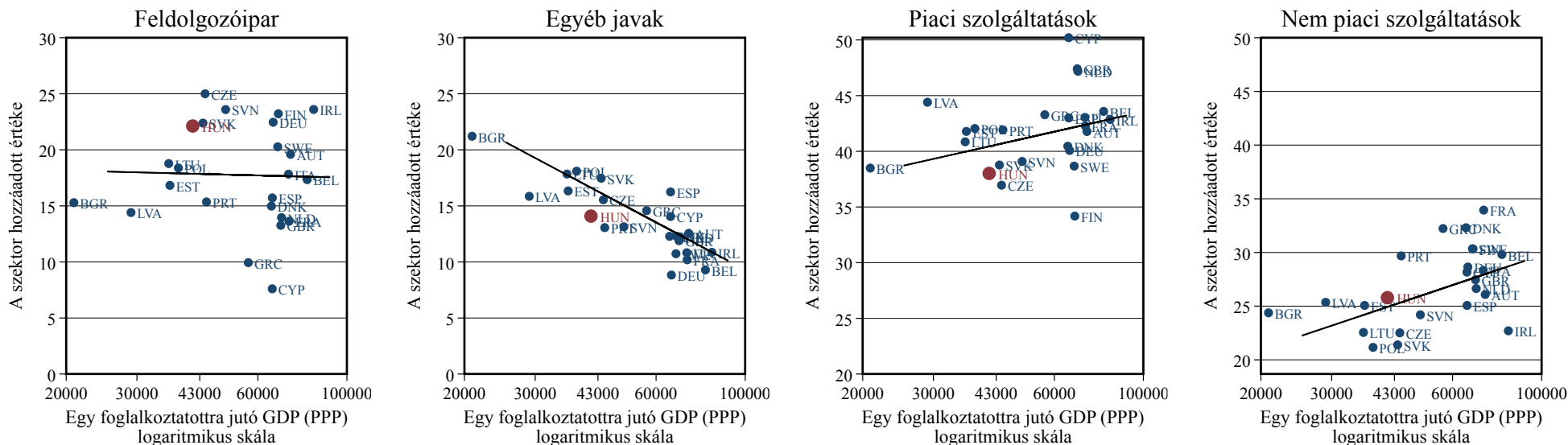
Forrás: 10-Sector Database, Groningen Growth and Development Centre.

- A munkatermelékenység növekedése általában
  - legmagasabb a feldolgozóiparban
  - legalacsonyabb a nem-piaci szolgáltatásokban

Strukturális változás és munkatermelékenység az Európai Unióban

Strukturális átalakulása és a gazdasági fejlettség az Európai Unióban

Nominális GDP=100, 2001-2010 átlag

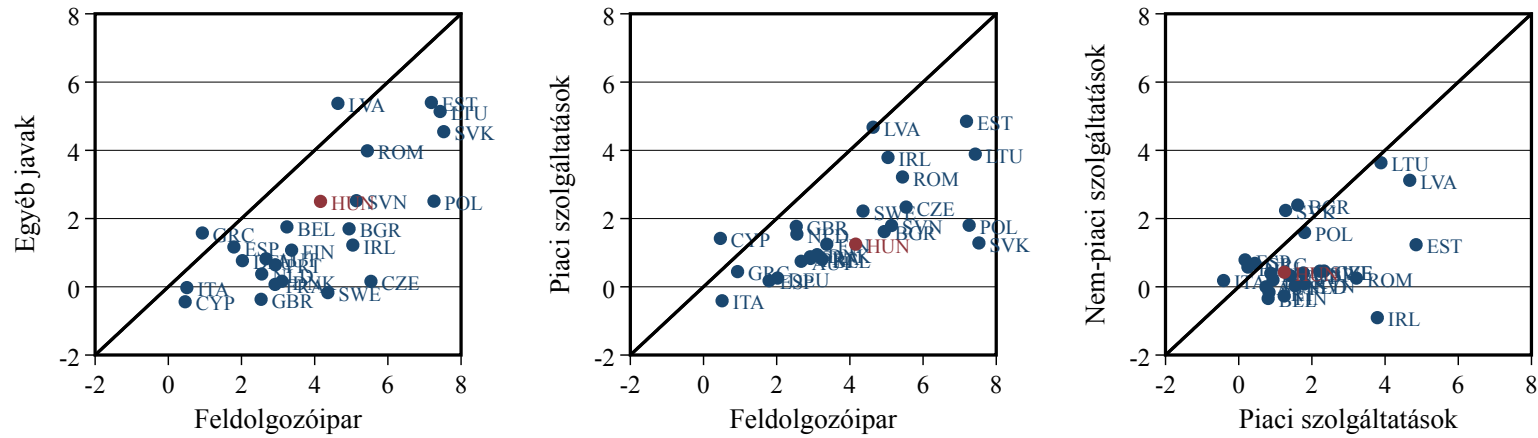

Forrás: Penn World Tables 8.1, EUROSTAT, EUKLEMS

- Az elmúlt 20 évben a magyar
  - feldolgozóipar részesedése a GDP-ben az EU-ban legmagasabbak közé,
  - a piaci szolgáltatások részesedése viszont a legalacsonyabbak közé tartozott
- A feldolgozóipar részaránya erősen szóródik
- Mind a piaci mind a nem-piaci szolgáltatások részaránya emelkedik a jövedemszinttel

A munkatermelékenység növekedése szektoronként az Európai Unióban

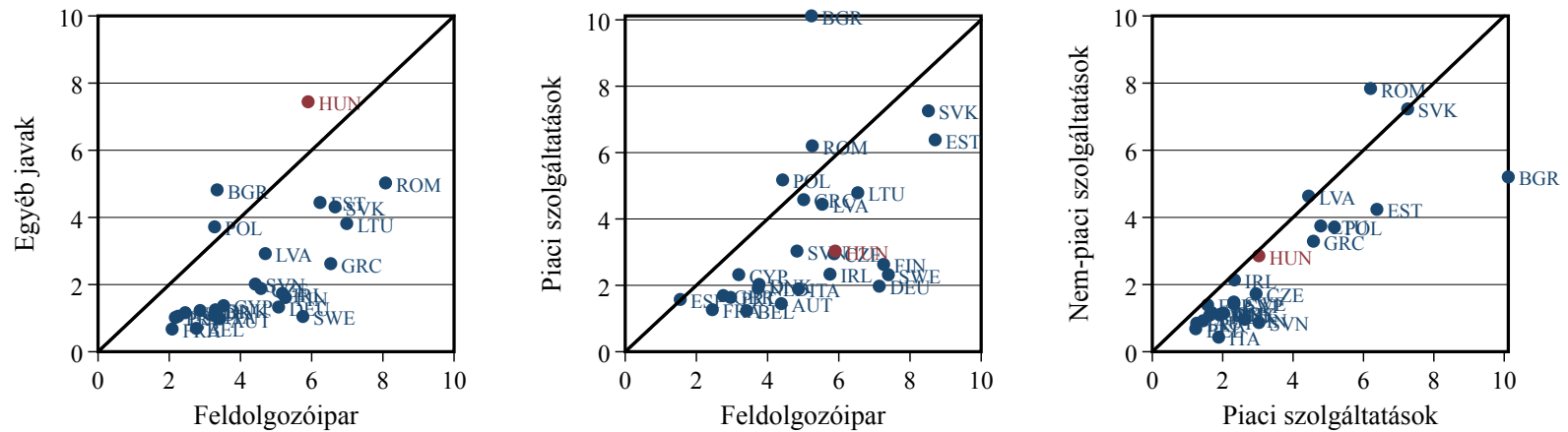
1995-2014 átlag

Forrás: EUROSTAT, EUKLEMS

A munkatermelékenység növekedésének volatilitása szektoronként az Európai Unióban

a növekedési ütem szórása, 1995-2014 átlag

Forrás: EUROSTAT, EUKLEMS

Általános megállapítások

- **Munkatermelékenység növekedése**
  - legmagasabb a feldolgozóiparban
  - legalacsonyabb a nem-piaci szolgáltatásokban
- **Munkatermelékenység növekedésének volatilitása**
  - legmagasabb a feldolgozóiparban
  - legalacsonyabb a nem-piaci szolgáltatásokban
- **Következmény:** strukturális változás miatt időben csökken
  - az egy foglalkoztatottra vezetett növekedés üteme, és
  - ennek a növekedésnek a volatilitása

Magyar specifikus megállapítások

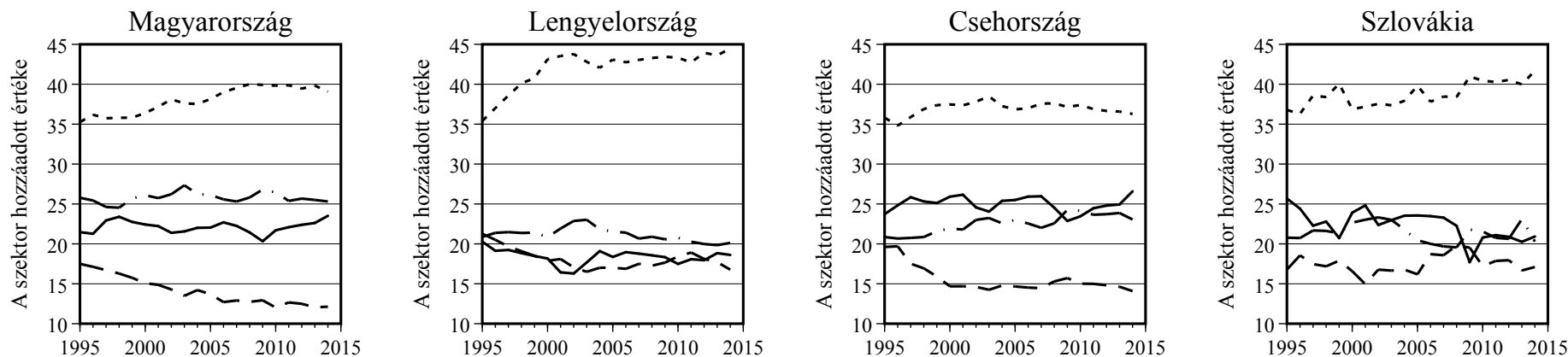
- A munkatermelékenység növekedése mind a magyar feldolgozóiparban mind a piaci szolgáltatások között egyike a legalacsonyabbaknak az új EU tagállamok között

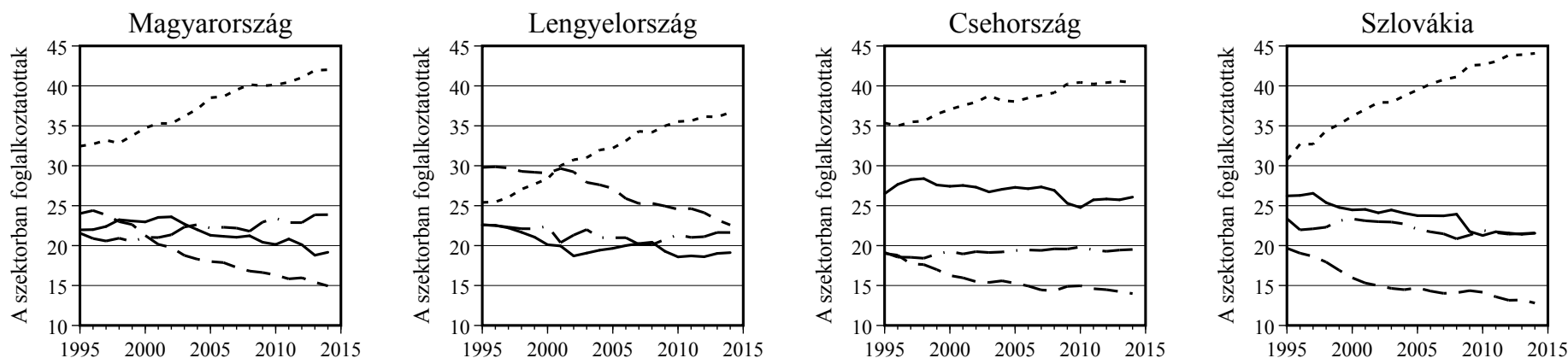
Strukturális változás és munkatermelékenység a visegrádi országokban

Strukturális átalakulása a visegrádi országokban

Hozzáadott érték alapján, nominális GDP=100

Foglalkoztatás alapján, összes foglalkoztatott=100

— Feldolgozóipar — — — Egyéb javak ..... Piaci szolgáltatások — · — Nem-piaci szolgáltatás

Forrás: EUROSTAT, EUKLEMS

Megállapítások

- **Foglalkoztatás**

- az elmúlt 20 évben mind a négy visegrádi országban a feldolgozóipar és az egyéb javak részesedése csökkent, a piaci szolgáltatásoké nőtt
- az elmúlt 20 évben a nem-piaci szolgáltatások részaránya Magyarországon nőtt, Szlovákiában csökkent, Lengyelországban és Csehországban stagnált

- **GDP**

- az elmúlt 20 évben a feldolgozóipar részaránya Szlovákiában csökkent, Lengyelországban stagnált, Magyarországon és Csehországban stagnált és az elmúlt öt évben növekedett
- az elmúlt 20 évben a piaci szolgáltatások részaránya Lengyelországban és Szlovákiában emelkedett, Csehországban előbb nőtt, majd az elmúlt tíz évben csökkent, Magyarországon előbb nőtt, majd a 2000-es évek második fele óta stagnál

A nem-piaci szolgáltatások részesedése a GDP-ben a legmagasabb a visegrádi országok között

Következtetések

- A magyar felzárkózás megállásához hozzájárult, hogy a munkaerő átáramlik a
  - a piaci szolgáltatásokban, ahol a munkatermelékenység növekedése Magyarországon viszonylag alacsony,
  - és a nem-piaci szolgáltatásokba, ahol lényegében stagnál
- A növekedés gyorsulásához a piaci szolgáltatások termelékenységének kell javulnia
  - egy jelentős része humán tőke intenzív – az oktatás kulcs
  - intézményi bizonytalanságnak jobban ki van szolgáltatva mint más ágazatok (átlagos vállalat méret kisebb) – joguralom megerősítése, a kisajátítási kockázat csökkentése